

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Тернопільської області щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в III кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Тернопільської області** у III кварталі 2024 року свідчать, що, зважаючи на брак кваліфікованих працівників, подорожчання енергоносіїв, сировини та матеріалів, респонденти послабили очікування щодо обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та щодо фінансово-економічного стану своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується швидше зростання цін. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні: баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у попередньому кварталі –18.2%) (графік 1). У цілому по Україні очікується збільшення обсягів виробництва – 3.7%;
- швидше зростання цін на товари та послуги: 63.6% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 72.7%), у цілому по Україні – 54.5%. Головними чинниками інфляції респонденти називають воєнні дії, курс гривні до іноземних валют та витрати на виробництво (графік 2);
- посилення девальвації національної валюти: знецінення гривні відносно долара США очікують 81.8% респондентів (у попередньому кварталі – 72.7%), у цілому по Україні – 88.5%;
- погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств: баланс відповідей – «мінус» 18.2% (у попередньому кварталі – 30.0%). У цілому по Україні – «мінус» 0.9% (таблиця);
- загальні обсяги реалізації виробленої продукції на поточному рівні: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 44.4%). Водночас респонденти очікують збільшення обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку нижчими темпами: баланс відповідей – 20.0% (у II кварталі 2024 року – 60.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.5% та 11.2% відповідно;
- збільшення інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – по 9.1% відповідно (у попередньому кварталі – по 11.1% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 3.2% та 7.5% відповідно;
- кількість працівників на своїх підприємствах на поточному рівні: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 10.0%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 10.9%;
- пришвидшення зростання цін на товари / послуги, що купують підприємства: баланс відповідей – 90.0% (у попередньому кварталі – 70.0%). Респонденти також очікують зростання цін на товари / послуги власного виробництва: баланс відповідей – 60.0% (у II кварталі 2024 року – 55.6%) (графік 6). На подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть курс гривні до іноземних валют, ціни на енергоносії (вплив чинника значно посилюється), ціни на сировину та матеріали, вартість трудових ресурсів (графік 7);
- пришвидшення зростання витрат на одиницю продукції: баланс відповідей – 63.6% (у попередньому кварталі – 44.4%). Водночас респонденти очікують зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника: баланс відповідей – 70.0% (у II кварталі 2024 року – 66.7%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, брак кваліфікованих працівників, а також занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії (графік 5).

Очікування підприємств щодо потреб у позикових коштах найближчим часом послабилися (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (50.0%), надають перевагу запозиченням у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом залишаються жорсткими (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування, надмірні вимоги до застави та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (вплив чинника посилюється) (графік 10).

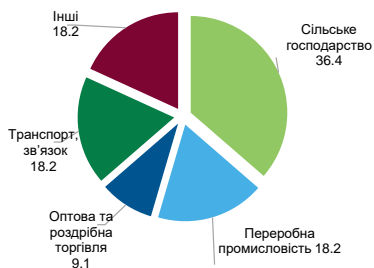
Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.1%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

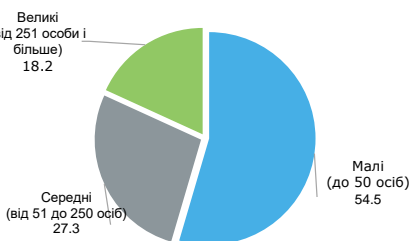
- поточний фінансово-економічний стан підприємств добрий: баланс відповідей – 18.2% (одні з найвищих оцінок серед регіонів) (у попередньому кварталі – 20.0%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий – «мінус» 6.0%;
- рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 14.3%);
- підприємства області повинні залучати додаткові виробничі потужності, щоб задовольнити неочікуване зростання попиту: баланс відповідей – «мінус» 30.0% (у II кварталі 2024 року – 42.9%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

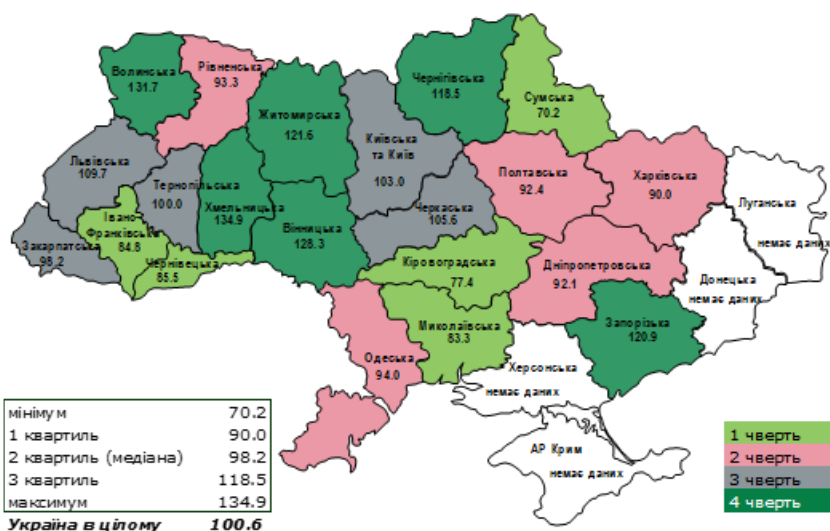

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 липня – 21 серпня 2024 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

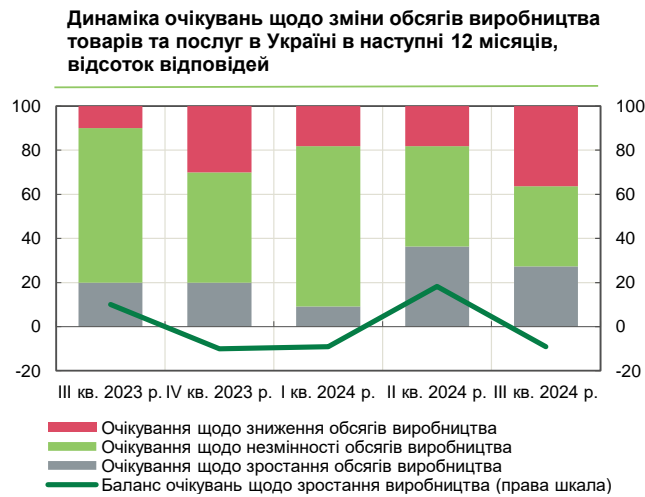
*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

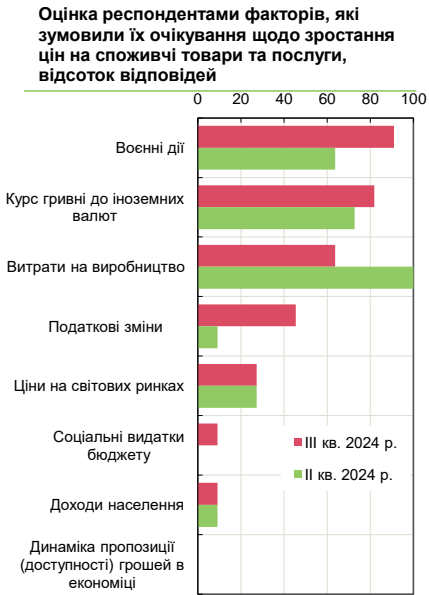
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	11.1	10.0	-10.0	30.0	-18.2
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	11.1	20.0	0.0	44.4	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	11.1	-30.0	-10.0	11.1	9.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	40.0	-9.1	-9.1	11.1	9.1
кількості працівників	10.0	18.2	9.1	-10.0	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

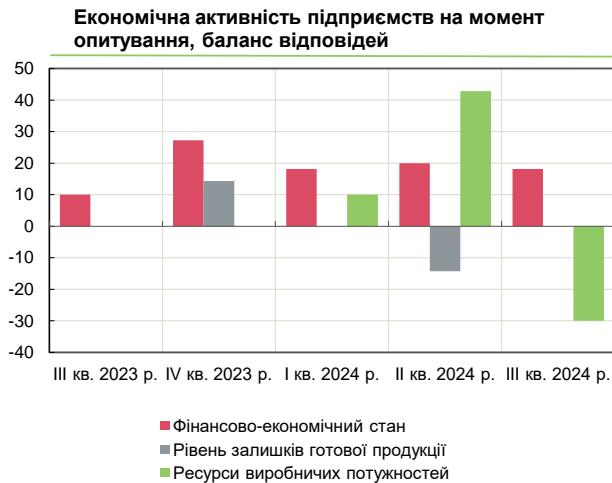
Графік 1

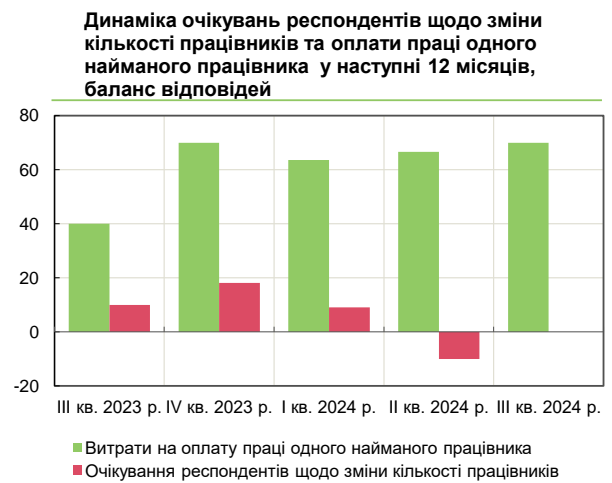
Графік 2

Графік 3

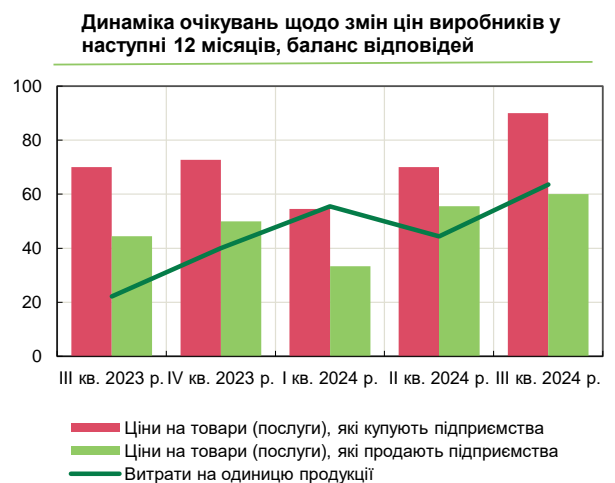
Графік 4

Графік 5

Графік 6

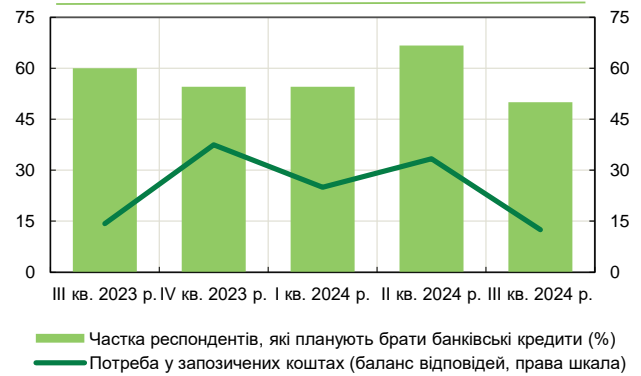
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

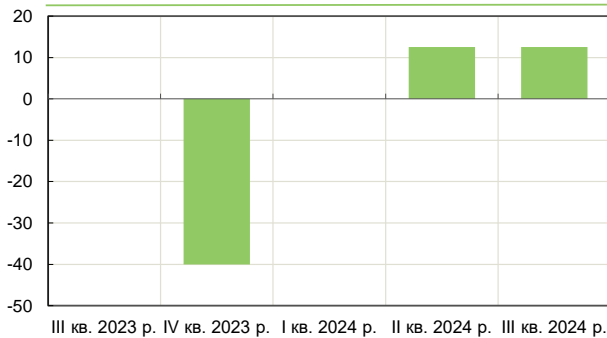
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

